

Bosgårdens pedagogiska enhet, Torallastigens förskolas plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Förskoleverksamhet

Läsår: 2017/2018

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskoleverksamhet

Ansvariga för planen

Naomi Jonas (förskolechef) Mahroo Khoutravi (förskollärare) Forugh Aginjouneghani (förskollärare) Josephine Pålsson (förskollärare) Birgitta Måredh (förskollärare) Anna Törnqvist (Förskollärare)

Vår vision

På Bosgårdens pedagogiska enhet, Torallastigens förskola, syns det att vi främjar lärande, lust och framtidstro. Vi arbetar för alla människors lika värde och att alla, både barn och vuxna ska känna sig trygga och accepterade på enheten. På förskolan lägger vi fokus på att arbeta för barns lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Planen gäller från

2017-08-01

Planen gäller till

2018-07-31

Läsår

2017/2018

Barnens delaktighet

Vi ska göra en kartläggning genom att intervjua barnen och ta reda på vilka risker som finns när det gäller diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Detta sker två gånger per läsår, en gång på höstterminen samt en gång på vårterminen. Efter intervjuerna på höstterminen gör respektive grupp handlingsplaner vid behov. För att följa upp och utvärdera handlingsplanerna görs intervjuer även på vårterminen. Framkommer det något nytt vid intervjuerna på våren skrivs nya handlingsplaner för att åtgärda det som framkommit. I vårt pedagogiska årshjul har vi bland annat ett fokusområde som heter socialt och emotionellt, vilket vi börjar varje läsår med. Där lägger vi in undervisning/utbildning tillsammans med barnen för att främja likabehandling och förhindra diskriminering, kränkande behandling och trakasserier. Detta arbete genomsyrar allt arbete under läsåret.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Genom att lägga ut planen mot diskriminering och kränkande behandling på vår portal Unikum så kommer vårdnadshavarna ha möjlighet att läsa och påverka planen. Vid enhetens Brukarråd informeras och diskuteras planen, vårdnadshavarna ges tillfälle till delaktighet och inflytande. Eventuella ändringar görs i samråd med Brukarråd.

Personalens delaktighet

All personal är delaktiga genom att fördjupa sig i planen, planera och genomföra undervisning/utbildning samt utvärdera och analysera. Vi gör en summativ utvärdering genom att

använda DOs handledning "Lika rättigheter i förskolan". Den summativa utvärderingen ligger till grund för den aktuella planen mot diskriminering och kränkande behandling.

Förankring av planen

Planen läggs ut på våra portaler GAFE (Google drive), förskolans hemsida och Unikum där all personal har tillgång till den. Var och en läser igenom och samtalar om den på den gemensamma utvecklingstiden i storarbetslaget. Därefter planerar varje arbetslag sitt arbete i barngruppen utefter planen. Vårdnadshavare får tillgång till planen på hemsidan och Unikum.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2016/2017 är utvärderad genom följande frågor som är framtagna ur diskriminerings ombudsmannen handledning "Lika rättigheter i förskolan": - Hur avspeglas förskolans likabehandlingsarbete i lokaler och utrustning? - Kan visst material - böcker, affischer, lekmaterial - uppfattas som kränkande utifrån kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder eller ålder? Hur kvalitetssäkrar vi det pedagogiska material som vi använder? Behandlas frågor som rör homo- bi- och hetrosexualitet på lika villkor? Har barn lika stort utrymme i verksamheten oavsett kön? Vilka föreställningar förmedlar vi om hur flickor och pojkar är och ska vara? Hur behandlas olika etniska grupper, kulturer och religioner i verksamheten? Vet alla anställda hur de ska agera om de får kännedom om att barn blir utsatta för kränkande behandling eller blir trakasserade av andra barn eller av någon vuxen i förskolan? Har personalen gemensam syn på vad som menas med trakasserier och kränkande behandling? Vi har även haft en formativ och en summativ utvärdering. Pedagogerna som är ansvariga för planen har gjort en sammanställning av alla gruppers utvärderingar som ligger till grund för utvärdering av Plan mot diskriminering och kränkande behandling 2016/2017 samt skrivandet av Plan mot diskriminering och kränkande behandling 2017/2018

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

I utvärderingen av Plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2016/2017 har alla pedagoger varit delaktiga i respektive grupps formativa och summativa utvärdering samt genom DOs handledning "Lika rättigheter i förskolan". På Bosgårdens pedagogiska enhet finns en grupp pedagoger som arbetar med att sammanställa utvärderingarna. Barnen har varit delaktiga i utvärderingen av likabehandlingsarbetet genom intervjuer och kontinuerliga samtal och vårdnadshavarna genom enhetens Brukarråd.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Vi har arbetat med följande mål och uppföljning kring främjande:

Mål som gäller för grupper på Torallastigens förskola:

Utifrån vår HBTQ-certifiering och vårt Erasmus+projekt "Let the children change the World" arbetar vi med mål utifrån alla diskrimineringsgrunder.

-Barnen ska få kännedom om att människor har olika etniska tillhörigheter, religion, trosuppfattning, könsidentitet, familjebildningar och sexuell läggning. Var och en har rätt att definiera sin egen tillhörighet och identitet vilket ska respekteras av alla. Inget barn ska känna sig mindre värd oavsett diskrimineringsgrund.

Utvärdering: Barnen har fått kännedom genom att vi har arbetat aktivt med detta både genom HBTQ-certifieringen och Erasmus+projektet "Let the Children change the World". I projektet arbetar vi varje termin med två olika diskrimineringsgrunder. Barnen visar ökad förståelse inom området, det

ser vi dagligen i barnens lek, dialoger mellan barnen och med oss pedagoger.

-Barnen ska ha kännedom om vad som är en kränkande behandling samt utveckla en förmåga att kunna leva sig in i den andres situation.

Utvärdering: Vi upplever att barnen har kännedom om vad som är en kränkande behandling och kan leva sig in i den andres situation. Detta ser vi genom att barnen försöker rätta till om de gjort någon illa (verbalt eller fysiskt). Vi behöver fortsätta att vara observanta på att detta är genuint, att man visar att man menar det man säger/gör.

- Vi ska främja ett socialt klimat fritt från kränkning, diskriminering och trakasserier.

Utvärdering: Vi har arbetat främjande och ser att det ger ett socialt klimat i stort sett fritt från kränkningar.

-Alla pedagoger ska medvetet arbeta för att alla anställda, studerande och praktikanter ska ha ett positivt bemötande/förhållningssätt till alla barn på förskolan.

Utvärdering: Vi ser en hög medvetenhet hos ordinarie personal att uppmärksamma vikarier om vårt förhållningssätt inom området. Vår HBTQ-utbildning har ökat vår medvetenhet kring detta.

- Alla pedagoger ska höja sin kompetens för att kunna vara förebilder för barnen ur ett jämställdhets och genusperspektiv.

Utvärdering: Medvetenheten inom området är mycket större efter HBTQ-utbildningen när det gäller genus och jämställdhet. Vi kan bli ännu bättre och väljer därför att arbeta med jämställdhet som utvecklingsområde nästa läsår.

-Alla pedagoger ska arbeta aktivt och säkerställa undervisning och utbildning så att alla barn ska få lika stora möjligheter till delaktighet, inflytande och talutrymme.

Utvärdering: Vi arbetar aktivt med mindre grupper i t ex undervisning och matsituationer där vi aktivt ger alla barn chansen att få lika mycket talutrymme t ex gå talrunda. De barn som inte vill prata då uppmärksammar vi vid andra situationer t ex vid påklädning och fri lek. Vi behöver utveckla vårt analysunderlag.

-Under läsåret 2016-2017 kommer vi att utveckla barnens inflytande och delaktighet i både undervisning och utbildning (barnens vardag)

Utvärdering: Vi har en ökad förståelse för begreppen vilket har påverkat vår medvetenhet och vårt förhållningssätt. Det har resulterat i att barnen har fått större inflytande i verksamheten genom att de medvetet släpps in i de olika val som görs under en dag t ex i undervisning och utbildning.

I vårt arbete mot kränkande behandling har vi använt följande material:

- "Det ingen såg... Och Knyst var tyst" av Carina Wilke och Charlotta Carlqvist (Lilla e) 2012 Täby.
"Dum blir snäll" av Carina Wilke (Lilla e) 2012 Täby. Visst material ur arbetsmetoden Stegvis (Nyponförlag). Arbetsmaterialet "En väska full med känslor" Nyponförlag. "Stopp min kropp" (Rädda barnen). "Liten och trygg" (Brottsoffermyndigheten). "Kompisböckerna" (Natur Kultur). "Rätt lätt, om barnens rättigheter" (Rättighetsfokus).

-Vi har arbetat med olika appar exempelvis "Empatico". Vi använder oss av övrig litteratur som berör de olika diskrimineringsgrunderna.

- Vi har även arbetat med andra pedagogiska material så som känslobollar, känslobilder, musik och drama.

Utvärdering: På Torallastigen har vi använt oss av materialet Stegvis samt appen Empatico. Vi har även använt oss av andra pedagogiska material så som känslobollar, bilder på olika känslor, drama, sånger och musik samt andra barnböcker som tar upp olika känslor.

-I vårt arbete mot kränkande behandling använder vi följande arbetssätt:

-I vårt tematiska arbete har vi valt att arbeta med en saga som grund och använda den utifrån ett normkritiskt perspektiv.

Utvärdering: Vi har arbetat med "Piraterna och Regnbågsskatten" (Olika förlag) utifrån ett normkritiskt perspektiv.

-Vi pratar med barnen om olika känslor - vad gör dig ledsen, glad, arg m.m. Vi pratar med barnen om hur man får kontakt med sina egna känslor för att lättare förstå andras upplevelser.

Utvärdering: I fokusområdet socialt och emotionellt har alla grupper arbetat aktivt inom området med hjälp av litteratur, skapande och sagans karaktärer. Vi kan bli bättre på att arbeta med fler känslor än glad, arg, ledsen och rädd.

-Vi ger barnen samma möjligheter att prova olika aktiviteter och lekar. Vi bemöter barnen utifrån individen och den enskildes intresse.

Utvärdering: Vi har gett barnen samma möjligheter och utmanat dem att prova nya aktiviteter. Vi kan bli ännu bättre på att vara delaktiga i leken för att utmana barnen att prova fler aktiviteter.

-Alla pedagoger ska vara delaktiga i alla barnens aktiviteter.

Utvärdering: Vi upplever att vi är delaktiga men vi ser att vi behöver bli bättre på att vara delaktiga i barnens lek och aktiviteter.

- Pedagogerna planerar verksamheten så att kulturmöten ses som en ömsesidig förändringsprocess för att skapa ett interkulturellt arbetssätt.

Utvärdering: Alla grupper arbetar med att synliggöra barnens hemkultur.

-Under pedagogisk utvecklingsdialog har pedagogerna kontinuerliga samtal om förhållningssätt och arbetsmetoder för att arbeta förebyggande kring de barn där vi pedagoger ser risker för att de kommer nämnas i kommande intervjuer inför kartläggningen av barngruppen.

Utvärdering: Alla grupper har arbetat med det.

-Alla pedagoger ansvarar för att informera alla anställda, vikarier, studenter och praktikanter om att ha ett positivt bemötande/förhållningssätt till alla barn på förskolan.

Utvärdering: Alla pedagoger informerar ovanstående om vårt förhållningssätt. Varje grupp har en vikariepärm med viktig information.

-Vi har en sluten facebookgrupp för pedagoger där vi inspirerar och delger varandra uppslag och idéer.

Utvärdering: Vår facebookgrupp för pedagoger är mycket aktiv och inläggen har ökat sedan föregående år.

-Alla pedagoger har gått en utbildning, nya pedagoger går en webutbildning, kring Hbtq som RSFL håller i, för att få en gemensam syn och förhållningssätt om sina och andras rättigheter, samt skapa en miljö där alla ska känna sig välkomna och inkluderade. (För mer information, se RFSL's hemsida, www.rfsl.se/?p=4960).

Utvärdering: Vi blev certifierade februari 2016.

- I vårt pedagogiska årshjul är främjandearbetet med målen inplanerat och följs upp kontinuerligt vid arbetslagets pedagogiska utvecklingsdialog.

Utvärdering: Vi följer upp främjandearbetet med likabehandlingsplanen kontinuerligt.

Årets plan ska utvärderas senast

2018-07-31

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Barnen intervjuas en gång/termin för kartläggning av vilka risker som finns i gruppen utifrån likabehandlingsarbetet. Pedagogerna observerar och ändrar miljöerna utifrån diskrimineringsgrunderna. Handlingsplaner skrivs därefter i varje grupp efter behov. Alla handlingsplaner ska lämnas in till Likabehandlingsgruppen och förskolechefen för att urskilja mönster som sedan ska leda till förebyggande arbete. En utvärdering av handlingsplaner sker av personal i respektive grupp i februari 2018 efter att intervjuer med barn har gjorts. Om behov finns skrivs nya handlingsplaner. Ytterligare en utvärdering av handlingsplaner sker av personal i respektive grupp i maj 2018. En sammanställning av alla gruppers utvärderingar görs av Likabehandlingsgruppen i samband med att planen mot diskriminering och kränkande behandling skrivs. Vi kommer att använda oss av frågor som är skrivna utifrån diskrimineringsombudsmannens handledning "Lika rättigheter i förskolan" samt av Skolverkets självkattningasverktyg (nya) BRUK.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Likabehandlingsgruppen

Främjande insatser

Namn

Främja likabehandling grundat på demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter!

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Utifrån vår HBTQ-certifiering och vårt Erasmus+projekt "Let the children change the World" arbetar vi med mål utifrån alla diskrimineringsgrunder.

Mål som gäller för grupper på Torallastigens förskola:

-Barnen ska få kännedom om att människor har olika etniska tillhörigheter, religion, trosuppfattning, könsidentitet, familjebildningar, sexuell läggning och ålder. Var och en har rätt att definiera sin egen tillhörighet och identitet vilket ska respekteras av alla. Inget barn ska känna sig mindre värd oavsett diskrimineringsgrund.

- Alla pedagoger arbetar medvetet med alla barns inflytande och delaktighet i både undervisning och utbildning (barnens vardag)

-Alla pedagoger ska arbeta aktivt och säkerställa undervisning och utbildning så att alla barn ska få lika stora möjligheter till delaktighet, inflytande och talutrymme.

-Barnen ska få kännedom om vad som är en kränkande behandling samt utveckla en förmåga att kunna leva sig in i den andras situation.

- Vi ska främja ett socialt klimat fritt från kränkning, diskriminering och trakasserier.

-Alla pedagoger ska medvetet arbeta för att alla anställda, studerande och praktikanter ska ha ett positivt bemötande/förhållningssätt till alla barn på förskolan.

-Under läsåret 2017-2018 kommer vi att utveckla arbetet med jämställdhet med fokus på genus och kön. Alla pedagoger ska höja sin kompetens för att kunna vara förebilder för barnen ur ett jämställdhets och genusperspektiv.

Insats

Insatser som gäller för grupper på Torallastigens förskola:

I vårt arbete mot kränkande behandling använder olika material tex:

- Arbetsmetoden "Stegvis", Nyponförlag och arbetsmaterialet "En väska full med känslor" Nyponförlag
- Vi arbetar med olika appar exempelvis Empatico. Vi använder oss av övrig litteratur, sång, musik och drama som berör de olika diskrimineringsgrunderna.
- Vi fortsätter att utöka bokbeståndet, bilder och pedagogiskt material utifrån alla diskrimineringsgrunder.
- Vi arbetar med Barnkonventionen genom boken "Alla barns rätt" samt tillhörande app. De yngre barnen arbetar med "Kompisböckerna"
- Vi använder oss av materialet från Rädda barnen: "Stopp min kropp" och Brottsoffermyndighetens material "Liten och trygg" i vårt pedagogiska arbete med barnen.
- Under hösten sätter vi oss in i och arbetar efter vår nya Integritetspolicy/integritetsövningar (se bilaga).

I vårt arbete mot kränkande behandling använder vi följande arbetssätt:

- I vårt tematiska arbete har vi valt att arbeta med en saga som grund för det lustfyllda lärandet utifrån ett normkritiskt perspektiv.
- Vi pratar med barnen om olika känslor - vad gör dig ledsen, glad, arg m.m. Vi arbetar med barnen så att de blir medvetna om sina egna känslor och lättare förstår andras.
- Vi arbetar med integritetsövningar minst två gånger per år
- Vi fortsätter att utveckla undervisningen samt pedagogiska miljöer utifrån diskrimineringsgrunderna och alla människors lika värde.
- Vi ger barnen samma möjligheter och utmanar dem att prova olika/nya aktiviteter och lekar genom att vara mer närvarande och delaktiga i barnens leken. Vi bemöter barnen utifrån individen och den enskildes intresse.
- Vi skapar olika miljöer som utmanar och inspirerar barnen till delaktighet och inflytande.
- Vi arbetar medvetet utifrån ett interkulturellt förhållningssätt genom att vara öppna och visa intresse för barnens hemkultur och modersmål. Kulturmötena ses som en ömsesidig förändringsprocess för att skapa ett interkulturellt arbetssätt.
- Vi har kontinuerliga samtal under pedagogiska utvecklingsdialogerna om förhållningssätt och arbetsmetoder. Detta för att arbeta förebyggande kring de barn där vi pedagoger ser risker att de kommer nämnas i kommande intervjuer inför kartläggningen av barngruppen.

-Vi informerar alla anställda, vikarier, studenter och praktikanter om att ha ett positivt bemötande/förhållningssätt till alla barn på förskolan.

- Vi har en sluten facebookgrupp för pedagoger där vi inspirerar och delger varandra uppslag och idéer.

-Vi är en Hbtq-certifierad enhet sedan februari 2016. Vi arbetar med våra checklistor för att behålla certifieringen. De pedagoger som inte har genomgått certifieringsutbildningen ska genomgå en webbaserad grundkurs i HBTQ som innehåller normer, HBTQ-begrepp, mänskliga rättigheter och organisering samt bemötande. Vi deltar också i ett Erasmus+projekt "Let the Children change the World" där vi arbetar med de olika diskrimineringsgrunderna.

- Vi följer kontinuerligt upp målen för främjandearbetet vid storarbetslags/arbetslagets pedagogiska utvecklingsdialoger.

Ansvarig

Alla verksamma pedagoger

Datum när det ska vara klart

I maj 2018 sker en utvärdering av arbetet.

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Vi ska använda oss av frågor som vi tagit fram utifrån materialet DO:s "Lika rättigheter i förskolan" för att kartlägga hur arbetet med likabehandling genomförs. Vi genomför barnintervjuer där vi kan upptäcka och identifiera risker mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i verksamheten.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Barnen kommer att involveras genom observationer och samtal i vardagen samt barnintervjuer som sker en gång per termin. Vi tar emot synpunkter och anmälningar från vårdnadshavare genom den dagliga kontakten, utvecklingssamtal, mail och skolportalen Unikum.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personalen observerar och genomför barnintervjuer (två gånger/år). Likabehandlingsgruppen sammanställer underlaget. Respektive grupp upprättar handlingsplaner utifrån det inkomna materialet. Handlingsplanerna följs upp kontinuerligt på arbetslagets pedagogiska utvecklingsdialog.

I kartläggningen ingår även de dagliga samtalen med barn och vårdnadshavare.

Resultat och analys

Resultat för Torallastigen:

Utvärderingen av fokusområdet socialt och emotionellt har visat att barnen har förmåga att uttrycka sina känslor samt att läsa av andras. Detta är grunden i det fortsatta arbetet för att skapa en förståelse för varandra för att förhindra kränkningar, diskrimineringar eller trakasserier.

Vårt interkulturella arbete samt arbetet med flerspråkighet har resulterat i att barnen har fått ökad förståelse och intresse för att alla är olika och lika bra.

I kartläggningen har vi sett att pedagogerna måste vara aktiva och ha en god överblick över miljön såväl inne som ute för att förebygga konflikter eller kränkningar. Vi behöver vara uppmärksamma på att inte lämna barnen ensamma i ett stängt rum.

Vi har blivit bättre i vårt förhållningssätt när det gäller alla diskrimineringsgrunder och vi har arbetat aktivt med dessa genom vår HBTQ certifiering och Erasmus+ projektet "Let the Children change the World" Vi ser att det finns utvecklingspotential och att det är viktigt att fortsätta det arbetet.

Vi kan se ett mönster i att det sker fler incidenter när det blir förändringar i gruppen särskilt i början av höstterminen.

Förebyggande åtgärder

Namn

Förebyggande åtgärder grundat på demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

1: Alla barn ska känna sig trygga på förskolan och inget barn ska känna sig rädd för någon/något.

2: Alla pedagoger ska ha en samsyn kring arbetet med likabehandling. Uppföljning sker enligt vår systematiska plan för likabehandlingsarbetet.

3: Pedagogerna ska vara delaktiga i barnens aktiviteter. Pedagogerna ska ha ständig överblick i alla miljöer där barnen vistas

4: I början av höstterminen ska vi arbeta aktivt med att skola in barnen i alla rutiner samt övergångar.

5: Pedagoger ska arbeta förebyggande kring de barn där vi pedagoger ser risker för att de kommer nämnas i kommande intervjuer och dialoger förs inför kartläggning av barngruppen. (Ligga steget före).

6: Alla pedagoger ska arbeta aktivt och säkerställa undervisning och utbildning, så att alla barn ska få lika stora möjligheter till delaktighet, inflytande och talutrymme. Alla pedagoger ska ha ett medvetet förhållningssätt i dialogen med barnen utifrån jämställdhet.

7: Alla pedagoger ska vara medvetna och observanta i den dagliga kontakten med barnen utifrån alla diskrimineringsgrunder.

Åtgärd

1: Pedagogerna arbetar förebyggande genom att kartlägga (intervjuer och observationer) risker som finns i barngruppen gällande diskriminering, kränkande behandling samt likabehandling.

De barn som är rädda för andra barn ser vi till att de inte behöver ingå i samma grupp, ha platser nära varandra mm. När det gäller rädslan mellan barn-pedagog är det viktigaste att jobba på en positiv relation.

För att möta de barnen som är otrygga säkerställer vi att det alltid finns en ordinarie pedagog. Vi ser också till att barnen får vara i mindre grupper under stora delar av dagen för att skapa lugn och arbetsro.

2: Pedagogerna i grupperna har återkommande diskussioner kring arbetet med likabehandling på SALPUD, PUD och i de dagliga samtalen.

3: Pedagogerna ska vara aktiva och ha ständig överblick i alla olika miljöer för att förebygga konflikter eller kränkningar. Vi går aktivt in i situationer där vi hör och märker diskriminering, kränkande behandling/trakasserier.

4: I början av varje termin ska vi arbeta aktivt med att skola in barnen i alla rutiner. Pedagogerna ska vara närvarande i alla övergångar.

5: Vi kartlägger vilka situationer som fungerar bra/mindre bra för barnen. Vi försöker anpassa situationer och prioritera pedagognärvaron.

6: Vi behöver kartlägga oss själva för att synliggöra vårt förhållningssätt så att vi kan säkerställa att vi uppfyller målet. I dialogerna med barnen ställer vi öppna frågor samt följdfrågor så att alla barn får möjlighet att uttrycka sig.

7: Pedagogerna observerar varandra och har hjälpsamma dialoger så att det sker en förändring. Till exempel använda kodord "blomma"

Motivera åtgärd

1: I de intervjuer, observationer och samtal vi har genomfört med barnen uttrycker några barn på Svampen och Rosen att de är rädda för ett eller flera andra barn. Det finns även ett barn på Rosen som är rädd för en pedagog. På Flugan och Solen visar observationer att barnen blir oroliga när det kommer nya vikarier eller andra vuxna. På Solen har det även visat sig att barnen blir oroliga när det är för stora grupper

2: Vår erfarenhet säger att vi behöver prata om detta vid många olika tillfällen för att förebygga och främja god gruppsammanhållning.

3: Vi har observerat att det förekommer konflikter i olika miljöer. Vi ser att vi behöver vara trygga vuxna förebilder som ibland får hjälpa barnen att handla rätt.

4: Vi har observerat att i början av höstterminen sker det incidenter vid övergångar mellan aktiviteter och vår beprövade erfarenhet visar att rutiner ger trygghet.

5: Vi har sett att detta hjälper oss så att vi kan ge alla barn möjlighet att lyckas vilket skapar en positiv gruppkänsla.

6: Vi har uppmärksammat att vi ger olika barn olika stort utrymme att ha delaktighet, inflytande och talutrymme. Vi behöver bli bättre på att föra medvetna dialoger med barnen för att främja jämlikhet och jämställdhet.

7: Alla pedagoger måste vara medvetna och observanta i den dagliga kontakten med barnen

utifrån alla diskrimineringsgrunder detta för att utveckla vårt förhållningsätt och öka medvetenheten inom området.

Ansvarig

Likabehandlingsgruppen

Datum när det ska vara klart

2018-07-31

Rutiner för akuta situationer

Policy

Det ska råda nolltolerans mot kränkande behandling och trakasserier på vår förskola. All form av kränkande behandling/trakasserier skall meddelas omedelbart till förskolechef för att åtgärder ska kunna sättas in snabbt.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Vi tar alla signaler rörande kränkande behandling och trakasserier av barn på allvar oavsett om kränkningen utförts av förskolans personal, eller av barn.

Genom barnintervjuer och observationer av verksamheten samt närvarande pedagoger ökar vi möjligheten att upptäcka kränkande behandling och trakasserier. Personalen håller god uppsikt över och är närvarande på alla platser där barn leker inom- och utomhus.

Beslutade åtgärder med anledning av eventuell kränkande behandling/trakasserier meddelas all personal skyndsamt av förskolechefen.

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

Barn och föräldrar vänder sig i första hand till den personal som finns tillgänglig i gruppen. Man kan även vända sig till en annan personal på förskolan eller förskolechefen. Likabehandlingsgruppen: Naomi Jonas (förskolechef) 031 - 315 95 53, Mahroo Khouzravi (förskollärare) 031 - 317 15 16, Forough Aginjouneghani (förskollärare) 031 - 317 15 13, Josephine Pålsson (förskollärare) Birgitta Måredh 031-317 15 04, 031- 317 15 02, Anna Törnqvist (förskollärare) 031 - 317 15 05

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

Om ett barn utsätts för kränkande behandling/trakasserier.

- Förskolan kontaktar vårdnadshavare.
- Barn berättar för förskolan
- Vårdnadshavare kontaktar förskolan
- Förskolechefen underrättas.
- Anmälan skrivs av personal eller vårdnadshavare. Blankett för anmälan kan hämtas hos förskolechef, personal eller på Mölndals stads hemsida.
- Kartläggning. Pedagogerna för samtal med barnen för att lyfta fram deras upplevelser. Alla ska känna sig trygga och få sina röster hörda. Anteckningar förs under samtalet/samtalen.
- Förskolechef anmäler kränkning/trakasserier till huvudman.
- Förskolechef beslutar om kränkning/trakasserier skett och meddelar huvudman.

- Handlingsplan med åtgärder som förhindrar fortsatta kränkande behandling/trakasserier med en tydlig ansvarsfördelning upprättas tillsammans med vårdnadshavare. Använd befintlig mall. Mallen finns på Google drive.

- Förskolechefen får handlingsplanen som diarieförs.

-Uppföljning av handlingsplan/åtgärder.

- Förskolechef avslutar ärendet och meddelar huvudman.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

Om ett barn utsätts för kränkande behandling/trakasserier av personal.

- Förskolechefen underrättas.

- Förskolechef kontaktar vårdnadshavare.

-Anmälan skrivs av annan personal eller vårdnadshavare. Blankett för anmälan hämtas hos förskolechef, personal eller på Mölndals stads hemsida.

-Förskolechef kontaktar chef för elevhälsan med anledning av kommande kartläggning.

-Kartläggning sker av elevhälsans personal.

-Den färdiga kartläggningen presenterar elevhälsan för förskolechef.

-Förskolechef tar beslut om kränkning skett.

-Handlingsplan med åtgärder som förhindrar fortsatta trakasserier eller kränkande behandling med en tydlig ansvarsfördelning upprättas tillsammans med vårdnadshavare. Använd befintlig mall. Mallen finns för personal på på Google drive.

-Handlingsplanen diarieförs och anmäls till huvudman.

-Uppföljning av handlingsplan/åtgärder ansvarar förskolechef för.

- Förskolechef avslutar ärendet och meddelar huvudman

Bilaga till enhetens "Plan mot diskriminering och kränkande behandling, likabehandlingsplan"

Misstanke om sexuella trakasserier eller övergrepp mot barn/elever i förskoleverksamhet/skola.

Handlingsplanen är framtagen för att alla anställda har ansvar för att barn/elever respekteras som individer och får utvecklas i trygghet. Handlingsplanen ska vara väl känd för alla anställda i skolförvaltningens verksamheter. Den ska också vara väl känd för elever och föräldrar.

Begreppsförklaringar Sexuella trakasserier "Sexuella trakasserier är ord eller handlingar av sexuellt slag som orsakar att den som utsätts känner sig kränkt, rädd eller på annat sätt känner sig illa till mods. Kännetecknande för sexuella trakasserier är att de är ovälkomna och oönskade. Det är den som utsätts för orden eller handlingarna som avgör om de accepteras eller om de är kränkande och

ovälkomna.” (EU’s definition) Sexuella trakasserier är handlingar som barn inte kan förstå, inte är moget för och inte kan ge sitt samtycke till. Exempel på sexuella trakasserier är: Nedsättande skämt om de kön du tillhör Sexuella kommentarer om utseende, klädsel, privatliv. Sexuella anspelningar, blickar, gester, tilltalsord Förslag till eller krav på sexuella tjänster Tafsande och annan beröring av sexuellt slag Sexuella övergrepp Sexuella övergrepp är handlingar där en vuxen utnyttjar ett barn och dess beroendeställning för sina egna sexuella behov, utan hänsyn till barnets integritet och den skada det ger barnet på kort och lång sikt. Den sexuella handlingen kan omfatta allt från beröring med eller utan främmande föremål till oralt, analt eller genitalt samlag. Övergrepp är en handling som barn inte kan förstå, inte är moget för och inte kan ge sitt samtycke till. Uppdrag och ansvar Alla anställda har ansvar för att ingen blir utsatt för sexuella trakasserier eller övergrepp. Det innebär att anställd personal alltid måste vara observant och lyhörd och direkt reagera och ingripa vid misstanke om trakasserier och övergrepp oavsett från vem och oavsett var det sker. Rutiner vid misstanke om/upptäckt av trakasserier/övergrepp Arbetssätt och metoder Förskolechef/rektor skall omedelbart kontaktas. Du ska aldrig ifrågasätta ett barns/en elevs trovärdighet kontra en vuxnes trovärdighet. Du har inte till uppgift att värdera och döma. Tänk på att det är varje individs rätt att avgöra vilket uppträdande som kan accepteras och vad som är kränkande. Om misstanken gäller anställd personal skall Förskolechef/rektor Anmäla ärendet till polisen och socialtjänsten. Informera förvaltningschef/verksamhetschef Stänga av berörd person under den tid som utredningen pågår. Utredning skall ske enligt ordinarie arbetsgång vid uppgift om kränkande behandling/trakasserier. Om misstanke gäller förälder/närstående skall Förskolechef / rektor Anmäla ärende till socialtjänsten Informera förvaltningschef/verksamhetschef Socialtjänstens verksamhetschef beslutar om ärendet ska gå vidare till en polisanmälan och vilka övriga insatser som skall göras. Förskolechef/rektor kan även ta kontakt med SUE och deras elevvårdande personal (skolsköterska, kurator, psykolog, specialpedagog). Dokumentation Alla möten, beslut och vilka kontakter som tagits ska dokumenteras. I dokumentationen anges tid och plats samt närvarande. Vid upptäckt/misstanke görs egna minnesanteckningar De egna noteringarna sparas under hela utredningstiden Vi uppmanar föräldrar/rar att skriva minnesanteckningar. Stöd och hjälp Förskolechef/rektor ansvarar för att berörda erbjuds hänvisas hjälp och stöd utifrån varje individs behov. Den utsatte och dennes familj kan erbjudas/hänvisas hjälp och stöd utifrån varje individs behov. Den utsatte och dennes familj kan erbjudas hjälp av socialtjänsten eller BUP. Om den misstänkte är personal erbjuds stöd och hjälp via företagshälsovården. Stöd och hjälp ska i möjligaste mån ske utifrån socialtjänst, BUP, vuxenpsykiatri mm. När det bedöms lämpligt kan skolkurator, skolhälsovård, specialpedagog och arbetsledare vara behjälpliga. Vilket stödbehov som klasskamrater, personal, den misstänktes familj, klasskamraternas föräldrar och ev ytterligare berörda har får diskuteras. Information om var och hur dessa kan få stöd måste ske vid upprepade tillfällen, både muntligt och skriftligt. Det är viktigt att tänka på att reaktionerna kan komma senare! Förhållningssätt Till det/de kränkta barnet/barnen och deras föräldrar Din roll är att vara en neutral, trygg medmänniska. Vill han/hon/de prata, låt honom/henne/de göra det, men lägg inga egna värderingar i vad som hänt. Försök att prata så lite som möjligt. Var en aktiv lyssnare. Till den misstänkte och den misstänktes familj Din roll är att vara neutral, trygg medmänniska. Du ska inte skuldbelägga eller fördöma det som hänt. Vill han/hon prata, gör det men lägg inga egna värderingar i vad som hänt. Huruvida någon är skyldig eller oskyldig avgörs i domstol, inte någon annanstans. Till kollegor Undvik spekulationer, då detta leder till bedömningar av inblandade paret. Ta del av den information som lämnas ut i ärendet. Notera att tystnadsplikten alltid gäller! Till övriga föräldrar Din roll är att vara en neutral, trygg medmänniska. Undvik spekulationer, då detta leder till bedömningar av berörda paret. Uppmana dem att ta del av

den information som lämnas ut i ärendet. Information Så snart som möjligt bör förskolechefen/rektorn ge information om den beslutade åtgärden berörd personal. Att tänka på: Det är av vikt att en person, vanligtvis förskolechef/rektor, utses att sköta informationen. samma tydliga förutbestämda information ges återkommande. Informationen ska ta hänsyn till integritet och sekretess. Detsamma gäller även i eventuellt bemötande av massmedia. Information till media/allmänhet Alltid - Vid mediakontakter Ta god tid på dig, tänk efter innan du svarar, håll dig inom ditt eget område, säg om du inte vet, kan eller får svara på frågan, håll dig till fakta, antag att allt som sägs är officiellt samt var bestämd, rättvis och ärlig. Aldrig - Vid mediakontakter Ljuga, gissa eller ha egna teorier, bli upprörd, låta situationen eller reportern stressa dig, använda fackspråk, diskutera hemligstämplade information, använd uttrycket "ingen kommentar" samt tala om sådant som är utanför ditt eget yrkesområde. Uppföljning När ärendet är avslutat, ev dom har fallit och ärendet avskrivits, är det förskolechefes/rektors ansvar att det sker en uppföljning på arbetsplatsen med berörda parter. I vilken form måste bedömas och avgöras från fall till fall. Avstämning med den misstänkte ska ske kontinuerligt. Arbetsgivaransvar Arbetsgivaren har ett ansvar att förhindra sexuella trakasserier och övergrepp. De verktyg arbetsgivaren har är arbetsrätten och här gäller följande: Avstängning Vid misstanke om övergrepp skall avstängning enligt AB 98 §9 med löneavdrag ske, tills skuldfrågan utretts. Avstängning får genomföras av förvaltningschef, enligt bestämmelserna i AB MBL-förhandlingar enligt § 11 skall ske före beslut. Det är viktigt med nära samråd med HR-enheten. Under ärendets handläggning ska en fortlöpande dialog föras med facket. Uppsägning Enligt LAS §7 skall uppsägning från arbetsgivaren vara sakligt grundad. Handläggningen av en uppsägning sköts av HR-enheten i nära samråd med skolförvaltningen. Avsked Avsked får ske om arbetstagaren grovt åsidosatt sina åliggande mot arbetsgivaren. Beslut om avsked som fattas av HR-enheten, måste föregås av noggrann handläggning. Se ovan under uppsägning. I denna handläggning ingår bland annat underrättelse, varsel, överläggningar mm enligt LAS §18.

Rutiner för uppföljning

Den första uppföljningen sker efter en vecka. Efter tre veckor sätter sig alla berörda parter ner och går igenom processen. Vi utgår ifrån åtgärder och utvärderar det. Vi ser till att allas röster blir hörda. Vi klargör om nya händelser har inträffat. Efter ca 8 veckor sker en till uppföljning. Vi stämmer av om det finns behov av ett nytt samtal med de berörda personerna.

Rutiner för dokumentation

Åtgärderna dokumenteras kontinuerligt under processen av den eller de ansvariga och skickas till förskolechefen.

Ansvarsförhållande

Förskolechefen har det övergripande ansvaret att ser till att det åtgärdande arbetet utförs. Personalen i barngruppen ansvarar för att det åtgärdande arbetet genomförs i barngruppen.